

Waarom nóg een namenmonument in Amsterdam?

Als wij, bewoners van een appartementencomplex in Amsterdam, één boom in onze grote binnentuin willen laten kappen op advies van een geraadpleegde bomen-specialist, moeten we dat bij de gemeente aanvragen met veel sedemen omkleed. Zomaar in je eigen tuin in Amsterdam-Centrum een boom kappen mag niet.

Als het Auschwitz Comité zonder blikken of blozen 25 bomen op een groene strook bij ons om de hoek in de Weesperstraat wil kappen voor hun eigen namenmonument, knikt en buigt de gemeente braaf. Zonder

ons, bewoners rondom dat spaarzame stukje groen, in te lichten, laat staan mee te laten beslissen. Nee, de voorbereiding moest zo stilketjes mogelijk gebeuren, om enig tegenstribbelen en uitstel voor te zijn.

Terwijl een veel grotere en logische plek voor dit monument zou zijn in Oost, bij de Joodse Begraafplaats Zeeburg. Jarenlang totaal verwaarloosd door de Joodse Gemeenschap, maar nu opgeknappt door en op kosten van de gemeente Amsterdam.

Er is daar bovendien voldoende parkeerplek. Die ontbreekt vol-

Namenmonument Hollandsche Schouwburg

FOTO: CLAF KWAKWIJF

strekt in de Weesperstraat, maar daar zit het Auschwitzcomité niet mee. Wij, buurtbewoners, voorzien echter een hoop parkeeroverlast. Een miljoen euro, alleen al voor het ontwerp, gaat naar de kunstenaar, de Amerikaan Libeskind. Een veel groter bedrag kreeg hij eerder voor een soortgelijk werk voor de stad Berlijn. De resterende miljoenen voor de realisatie mocht de gemeente Berlijn zelf betalen. Libeskind dacht waarschijnlijk dat kunstje ook hier te kunnen uitvoeren en dat gaat lukken. Niemand mag tegenstribbelen. Nu gaat de

gemeente Amsterdam die miljoenen dokken, heeft onze toenmalige burgemeester Eberhard van der Laan beloofd.

Wij, bewoners, zien nu pas in de krant hoe het monument ongeveer wordt. Een stelletje langwerpige dozen naast elkaar. Terwijl er nota bene al een namenmonument is, namelijk in de Hollandsche Schouwburg in de Plantage Middenlaan, direct om de hoek. Eventueel ontbrekende namen kunnen daar alsnog aan worden toegevoegd.

k. C.A. Stephan Amsterdam

BRIEVEN

NAMENMONUMENT (1)

‘Zeeburg’ de juiste plek?

Mevrouw C. Stephan uit Amsterdam oppert in de krant van 3 november (“Waarom nóg een namenmonument in Amsterdam?”) dat de Joodse Begraafplaats Zeeburg „een veel grotere en logischer plek” is voor het door het Auschwitz Comité gewenste namenmonument dan de beoogde plek aan de Weesperstraat. Een van de argumenten die zij daarvoor aandraagt is dat daar „voldoende parkeerbaarheid” is. Of de bewoners van de Indische Buurt in tegenstelling tot de bewoners van de Nieuwe Herengracht en omgeving wel gelukkig worden van meer auto's in de buurt, laat zij in het midden.

Problematischer is haar tweede argument. Haar bewering dat de Joodse Begraafplaats geschikt is omdat deze toch al opgeknapd zou zijn door en op kosten van de gemeente Amsterdam, is onjuist en verlist daarmee meteen alle overtuigingskracht. De toegankelijkheid vanaf de Valentijnkade en de restauratie van ruim honderd grafstenen is gereïsoleerd zonder een bijdrage van de gemeente Amsterdam. De inzet van vele vrijwilligers en de financiële bijdragen van fondsen en particulieren hebben het mogelijk gemaakt

dat deze prachtige Amsterdamse begraafplaats nu regelmatig voor publiek toegankelijk is, en dat de geschiedenis als het ware is teruggevoerd aan de Amsterdammers.

Op deze begraafplaats zijn in de periode tussen 1714 en het begin van de 20ste eeuw ongeveer honderdduizend Asjkenazische Amsterdamse joden begraven. Hiermee wordt meteen duidelijk dat deze begraafplaats niet belast is met de gruwelijke herinnering aan de Jodenvervolgving.

Overigens is er sprake van een constructieve samenwerking met stadsdeel Oost. Het stadsdeel is met ons van mening dat ‘Zeeburg’ belangrijk is voor kennis over de geschiedenis en draagt zorg voor het begaanbaar houden van de paden.

Pijnlijk wordt het bij haar derde argument. Mevrouw Stephan voert voor de plaatsing van het monument op Zeeburg aan dat de begraafplaats toch groot genoeg is. Een pijnlijke denkfout die mogelijk terug te voeren is op een gebrek aan kennis. Want welk ook elke vierkante meter van deze begraafplaats, dus ook daar waar u geen grafstenen ziet en het ‘leeg’ lijkt, is een graf. De Joodse wetten schrijven voor dat graven niet geruisd worden; en eeuwigde grafurft dient gerespecteerd te worden. De begraafplaats

was een eeuwig geleden dus al te klein voor welke toevoeging dan ook. Elke discussie over het namenmonument zelf en de plaatsing daarvan is prima. Maar dan wel graag op basis van feiten en niet op basis van onjuiste veronderstellingen.

Mirjam Swojld bestuurslid, en **Hansje Galesloot** vrijwilliger Stichting Eerstetal Joodse Begraafplaats Zeeburg

NAMENMONUMENT (2)

Kil en kortzichtig

Wat een kil, kortzichtig en benauwd stukje van C. Stephan. Waar is je hart? Maar ook: waar is je verstand? In 2020 is het 75 jaar geleden dat Nederland bevrijd is van het nazi-geweld en mergens in de stad getuigen wij in het openbaar van het vreselijk leed dat geleden is in de jaren 40-45. De namenlijst in de Hollandse Schouwburg (alleen familiesnamen) is alleen zichtbaar als je eerst het gebouw binnengaat, tijdens openingstijden. Terrecht dat het Auschwitz-comité wil dat alle namen van alle vermoorde Nederlandse Joden “op straat” te vinden zijn. De gemeente heeft dat idee gelukkig omhelst en overgenomen en gaat er uitvoering aan geven. Het is dan ook de gemeente die openbare ruimte daarvoor beschikbaar wil stellen.

Dat het het Auschwitz-comité is dat de bomen wil laten kappen is dan ook een kwaadaardige beschuldiging. Ook kwaadaardig lijkt de link met de Joodse Gemeenschap die de begraafplaats Zeeburg jaren verwaarloosd zou hebben en dat de gemeente daarvoor nu financieel moet opdraaien. Welk punt probeert de schrijver hier te maken? De suggestie om er maar een paar namen bij te schrijven, als de namenlijst in de Hollandse Schouwburg niet voldoende mocht zijn, getuigt van een harteloze, cynische en wrede visie. Bovendien: wie zijn ‘wij, de bewoners’ waaraan gerefereerd wordt in dit stukje? Bij de moord op 101.800 Joodse Nederlanders past slechts doodmoed.

R. Kruiswijk Amsterdam

BUS- EN TRAMHALTES

GVB schendt eigen regels

De rigide uitvoering door het Amsterdamse GVB van het criterium „maximaal 400 meter tot een ov-halte” (NRC Amsterdam, 10 november) sluit ernstige achteruitgang van de bereikbaarheid van het ov goedszins uit, intogendoel. Een voorbeeld uit meerdere bewoners en bezoekers van de Amstedijk en zijstraten tussen Stadhouderkade en Smaragdstraat die met lijn 3

richting Museumplein, OLVG, Dappermarkt of Muiderpoort willen, konden tot een paar jaar geleden de halte Amstedijk gebruiken. Nu die is opgeheven, moesten ze eerst naar een halte van lijn 4 in de Van Woustraat, inderdaad binnen de 400 meter, om al na één halte op de Ceintuurbaan over te stappen op lijn 3. Dat doet niemand. Door ons 500 tot 900 meter te laten lopen naar lijn 3 overtreedt het GVB dus feitelijk zijn eigen 400 meterregel. Niet genoemd in het artikel is de ‘250 meterregel’ voor locaties waar veel mensen slecht ter been zijn. Vroeger hadden bewoners van verzorgingshuis Tabitha (nu Amstedijk huis, met appartamenten voor zelfstandige senioren) op de hoek Amstedijk/Ceintuurbaan lijn 3 voor de deur. De huidige bewoners moeten nu eerst bijna 300 meter lopen als ze met de tram naar Oost willen. Dat werkt nogal ontmoedigend. Tijdsverlies door een extra stop is simpel te compenseren door de tram de stoplichten te laten beïnvloeden. Er is dus alle reden om, binnen de eigen GVB-criteria, de halte Amstedijk van lijn 3 te heropenen. Misschien droomt het GVB daar stiekem ook van, want de tegels liggen er nog steeds, zoals ook op veel andere plekken in de stad.

Peter Sluiter bewoner Amstedijk